

МАГАЗИН НА МИНИСТЕРСТВОТО ЗА ОДБРАНА

ШТИТ

Број **199**
Мај 2026

**Министерот
Мисајловски на првата
сесија на стратешкиот
дијалог со САД**

**Иран 2026: Регионалниот
конфликт како
катализатор на глобални
безбедносни ризици**

**ХЕЛИКОПТЕР
„SIKORSKY S-70“**

Министерот Мисајловски на првата сесија

Во рамките на стратешкиот дијалог со САД, кој се реализираше во Вашингтон, министерот за одбрана, Владо Мисајловски, ја предводеше првата сесија од разговорите посветена на одбранбените и безбедносни прашања, при што укажа на долготрајното партнерство помеѓу двете сојузнички земји кое „ги зајакнува одбранбените капацитети и ги зацврстува мирот и безбедноста.“ Пред претставниците на американскиот Стејт департмент, Мисајловски истакна дека одбранбената соработка меѓу двете држави е на исклучително високо ниво, додавајќи дека постои потенцијал за уште посилна и посеопфатна соработка на полето на одбраната и безбедноста. Министерот Мисајловски упати благодарност за сета досегашна поддршка од страна на САД и посочи дека ова стратешко партнерство е клучен фактор во процесот на трансформација, подобрување, развој и модернизација

на нашите одбранбени капацитети и способности. „Континуираната поддршка од САД и од останатите сојузници, преку дополнителни заеднички активности овозможува стабилен и одржлив безбедносен развој, усогласување со стандардите на НАТО и исполнување на НАТО целите на способност“, рече тој. Министерот Мисајловски нагласи дека за сите овие изминати 30 години, клучните програми за безбедносна соработка на САД кои опфаќаат активности, меѓу кои и грантови, заеми, набавки и др. за сојузничките земји, се имплементирани 67 (околу 70) аквизициски проекти за потребите на нашата армија. Дополнително, реализирани се голем број заеднички вежбовни активности, обука, тренинг и едукација за персоналот во Министерството за одбрана и Армијата. „Во моментот во процес на набавка се 16 договори со САД кои вклучуваат опрема за различни видови одбранбени

Сесија на стратешкиот дијалог со САД

капацитети и во согласност со стратешките документи и Долгорочниот план за развој на одбранбени способности, разгледуваме дополнителни можности за континуиран и значаен развој на соработка со САД“.

За време на првата сесија, Мисајловски се осврна и на одбранбениот буџет и на плановите на раст, модернизација и опремување во наредните 10 години, со цел достигнување на целите кои беа договорени на последниот Самит во Хаг односно инвестирање на 3,5% од БДП во одбранбениот буџет и дополнителни 1,5% од БДП за активности и проекти поврзани со безбедноста до 2035 година и посочи дека македонската Влада е сериозно посветена за да го оствари договореното.

„Инвестициите во одбраната стратешки се фокусирани во делот на модернизацијата, зајакнување на интероперативноста, подготвеноста и отпорноста. Остануваме целосно посветени за да ги реализираме НАТО- целите на способности“, подвлече Мисајловски.

При посетата на Соединетите Американски Држави и на стратешкиот дијалог меѓу двете земји, министерот за одбрана Владо Мисајловски оствари значајни средби во американскиот Пентагон.

Министерот Мисајловски се сретна со помошникот-секретар за меѓународни безбедносни прашања, Даниел Зимерман, при што беше потврдено дека стратешкото партнерство и билатералната соработка во областа на одбраната се на исклучително високо ниво. На средбата беше нагласена заедничката определба за понатамошно продлабочување на соработката, со цел зајакнување на регионалната и глобалната безбедност. Во Пентагон, министерот Мисајловски оствари средба и со директорот на Агенцијата за безбедносна соработка на САД, Мајк Милер, на која беше истакната важноста за инвестирање во одбранбените капацитети, како предуслов за долгорочен развој на безбедноста. ■

Издавач
 Министерство за одбрана
 на Република Северна Македонија

Главен и одговорен уредник
 м-р Трајче Чатмов

Редакција:

Умит Реџеми
 (технички уредник)

м-р Ксенија Митева (лектор)

Борче Лозановски (новинар)

Станка Петкова (новинар)

Печати:
 „Фокус Принт Доел“ – Скопје

„ШТИТ“
 е магазин на
 Министерството
 за одбрана
 на Република Северна
 Македонија

Излегува од печат еднаш во
 месецот и на web-страницата
 на Министерството за
 одбрана
<https://mod.gov.mk/shitit>

16

20

содржина

ШТИТ ■ година XVIII ■ број 199 ■ мај 2026

Инфо Одбележан денот на Првата пешадиска бригада.....	6	Воена едукација Квантниот суперкомпјутер „Zuchongzhi-3“ и неговото значење за современата безбедност.....	32
Воена едукација Централна Азија – ново поле за доминација помеѓу големите сили	14	Вооружување „ФН МТЛ-30“ – Футуристички фрлач на гранати за Армијата на САД.....	36
Геополитика НАТО 3.0: Доктринарна рамка за стратешко созревање и регионална отпорност.....	16	Воена историја Летачкиот ас и авијатичар-претходник на една нација.....	40
Геополитика Искористување на моќта на регионалните одбранбени иницијативи: Значењето на регионалниот формат GRAZ/KREMS.....	20	Психологија Подготвен на тест, но неподготвен на терен.....	48
Воена едукација „Шиболет“.....	22	Спорт Кирил Лазаров, селектор на Македонската ракометна репрезентација.....	54
Вооружување „KF-21 Вогатае“ – новата генерација на борбени авиони на Јужна Кореја.....	26	Филм „Браќа по оружје“.....	58

44

52

ВОВЕД

Овој број на сѝсанието е посветен на значајни настани кои го одбележаа изминатиот период – зајочнувањето на првата сесија на сѝрајешкиот дијалог со Соединетите Американски Држави, на сѝан од исклучително значење за Македонија, земајќи ги предвид засилението безбедносни предизвици и динамичните геополитички процеси и промени во својот и „секако“ нашиот позиционирање како можеби мал, но сериозен партнер. Одржувањето на првата сесија на сѝрајешкиот дијалог претставува важен чекор во проглубочувањето на билатералната одбранбена соработка и унапредувањето на заедничките безбедносни цели. Активното учество на министерот за одбрана, Владо Мисајловски, на оваа висока платформа, ја потврдува посветеноста на државата кон сѝрајешкото партнерство, модернизацијата на одбранбениот систем и усогласувањето со највисоките НАТО стандарди. Паралелно со овие дипломатско-сѝрајешки активности, со особена гордост беа одбележани деновите на Првата пешадиска бригада и на Командата за обука и доктрини – столбови на оперативната подготвеност и професионалниот развој на Армијата. Овие единици не се само симбол на традиција и историски, туку и движители на трансформацијата, обуката и изградбата на современи воени способности. Нивното придонес во одржувањето на борбената готовност, учеството во меѓународни мисии и развојот на човечките ресурси, е од суштинско значење за целокупниот одбранбен систем. Токму преку синергијата помеѓу сѝрајешката и практиката, дипломатијата и теренот, Армијата продолжува сигурно да чекори напред – како доверлив партнер, професионална сила и гарант на стабилноста и безбедноста. ■

ПИШУВА:

м-р Трајче Чатмов
Главен и одговорен уредник

Издавачки совет
Марија Рашковска-Стефановиќ
(Претседател)

полк. Дарко Стерјовски
(Заменик претседател)

Членови:
– Иван Петрушевски
– Душко Аврамовски
– Виолета Костадинова
– Трајан Цековски
– Билјана Иванова
– Трајче Чатмов
– Анита Ѓонеска
– Марија Тренчиќ-Костески

„Орце Николов“ 116
1000 Скопје

Телефони: 02 3128 276
<https://www.mod.gov.mk/> штит

Ставовите содржани во написите на надворешните соработници не ја презентираат официјалната политика или ставовите на Министерството за одбрана.

ПОЧИТУВАНИ ПРИПАДНИЦИ НА АРМИЈАТА И ВРАБОТЕНИ ВО МО,

Редакцијата на „Штит“ ве охрабрува да ни испраќате написи за позначајните активности и настани во рамките на вашата организациона единица. Вашите написи, информации или репортажи, со соодветни фотографии, можете да ни ги доставите на следните адреси:

trajce.catmov@mod.gov.mk

borce.lozanovski@mod.gov.mk

stanka.petkova@mod.gov.mk

КВАНТНИОТ СУПЕРКОМПЈУТЕР „ZUCHONGZHI-3“ И НЕГОВОТО ЗНАЧЕЊЕ ЗА СОВРЕМЕНАТА БЕЗБЕДНОСТ

Пишува: м-р Реџеп Мустафовски

Последниве години квантната пресметка се наметнува како една од клучните технологии со потенцијал да предизвика суштинска трансформација во начинот на обработка на информации. За разлика од класичните компјутери, квантните системи ги користат принципите на суперпозиција и заплеткување, што овозможува паралелна обработка на податоци со значително поголема сложеност. Во овој контекст, развојот на квантниот суперкомпјутер „Zuchongzhi-3“ претставува важен чекор во глобалната квантна трка и значаен индикатор за технолошкото созревање на квантните платформи,

со потенцијални импликации и во областа на безбедноста и одбраната. „Zuchongzhi-3“ е суперспроводлив квантен компјутер со 105 кубити, распоредени во дводимензионална решеткаста архитектура, што овозможува ефикасно меѓусебно заплеткување и изведување на сложени квантни операции. Подобреното кохерентно време и високата прецизност на логичките операции укажуваат на значително намалување на грешките, што претставува еден од најголемите инженерски предизвици во квантната пресметка. Демонстрацијата на квантна надмоќ, преку решавање на строго дефинирани пресметковни задачи, недостиж-

ни за класичните суперкомпјутери, го позиционира „Zuchongzhi-3“, меѓу најнапредните квантни процесори на денешницата.

Овие резултати имаат пошироко значење од чисто научен аспект. Во безбедносниот и одбранбениот домен, квантните компјутери се разгледуваат како идни алатки за анализа на големи количини податоци, оптимизација на логистички и оперативни процеси, како и за симулација на комплексни сценарија. Воени операции сè повеќе се потпираат на брза обработка на информации од различни извори, каде класичните системи се соочуваат со ограничувања во времето и сложе-

носта. Дополнително, квантната пресметка има потенцијал да придонесе кон развој на напредни модели за поддршка на одлучувањето, особено во услови на динамична и непредвидлива оперативна средина. Иако системите како „Zuchongzhi-3“ сè уште не се подготвени за директна оперативна примена, нивниот развој укажува на идни можности за интеграција со постојните класични инфраструктури, при што квантните ресурси би се користеле за специфични задачи со висока сложеност.

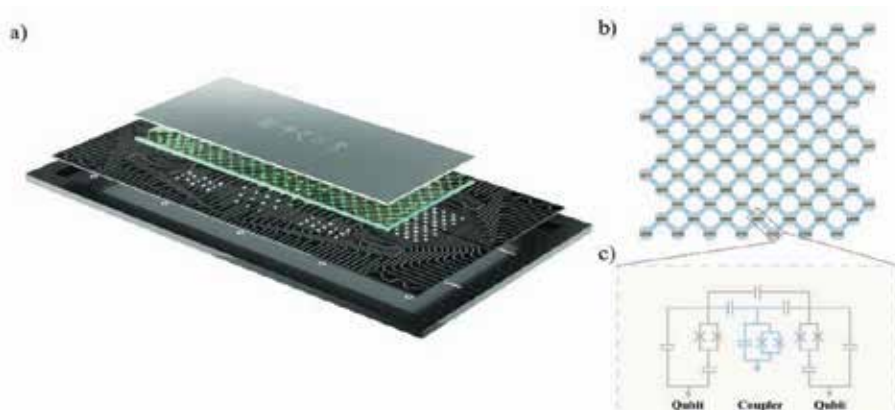
Во споредба со други водечки квантни платформи, Zuchongzhi-3 покажува дека бројот на кубити сам по себе не е единствениот критериум за пресметковна предност. Архитектурата, стабилноста и точноста на операциите играат клучна улога, што е особено важно од безбедносен аспект, каде доверливоста и предвидливоста на системите се од суштинско значење. Ова укажува дека идниот развој на квантните технологии ќе се движи кон балансирање помеѓу скалабилноста и контролата, наместо кон исклучиво зголемување на номиналните капацитети.

Сликата прикажува слоевита архитектура на суперспроводливиот квантен процесор „Zuchongzhi-3“, со мрежа од кубити, интерконекциски и контролни слоеви и заштитен горен слој, што овозможува висока стабилност, прецизна контрола и значително подобрени перформанси во квантната пресметка.

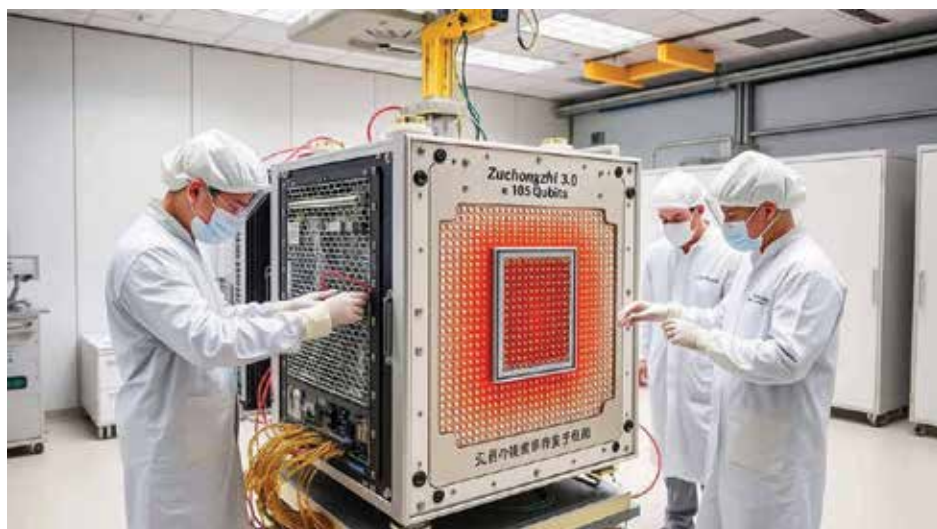
„Zuchongzhi-3“ претставува значаен чекор во еволуцијата на квантната пресметка и јасен показател дека квантните технологии постепено се приближуваат кон практична применливост. Иако нивната директна оперативна употреба во воените системи сè уште е долгорочна перспектива, развојот на вакви платформи има стратешко значење за идните безбедносни капацитети. Квантните компјутери не треба да се гледаат како замена, туку како дополнување на класичните системи, со потенцијал да обезбедат нови алатки за анализа, планирање и донесување одлуки во сложени безбедносни и одбранбени сценарија. ■

Систем	Кубити	Технологија	Година	Забележително достигнување
Zuchongzhi-3 (Кина)	105	Суперспроводлива (2D-решетка)	2024	Квантна надмоќ: $\sim 10^{15}$ пати побрз од најбрзиот класичен суперкомпјутер; $\sim 10^6$ пати побрз од Google-овите резултати во 2024 година
Google Sycamore (САД)	53	Суперспроводлива (чип)	2019	Прва демонстрација на квантна надмоќ (случајно квантно коло решено за 200 s)
IBM Eagle (САД)	127	Суперспроводлива (чип)	2021	Прв процесор со >100 кубити; платформа за истражување (нема демонстрирана надмоќ)
IBM Osprey (САД)	433	Суперспроводлив (чип)	2022	Најголем број кубити досега (433); во развој, дел од патот кон >1000 кубити
USTC Jiuzhang-3 (Кина)	255 (фотони)	Фотонска (оптичка)	2023	Квантна надмоќ преку бозонско семплирање (фотонски експеримент); $\sim 10^6$ пати побрз од класичен компјутер

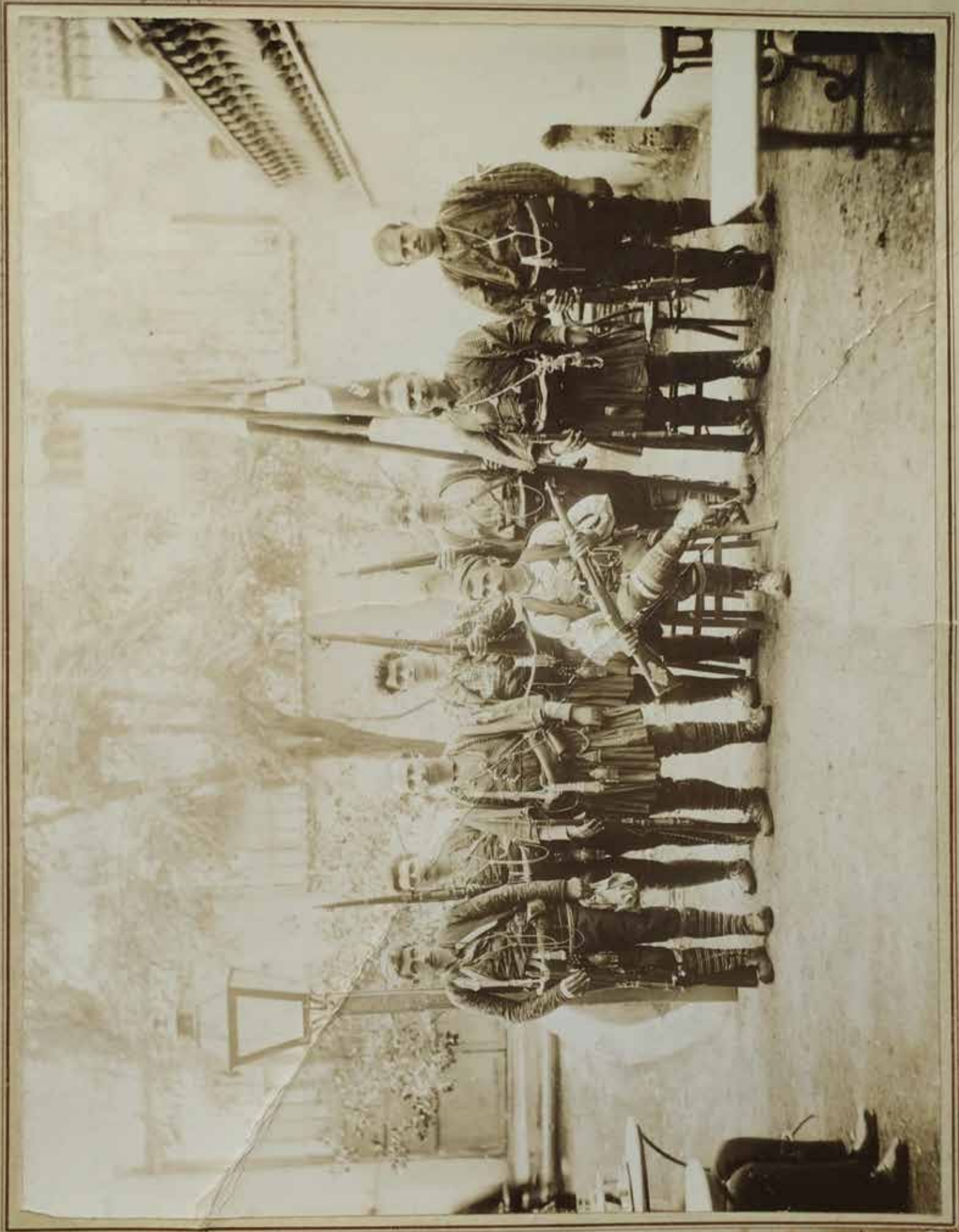
Табела бр. 1 Споредба на „Zuchongzhi-3“ со други квантни суперкомпјутери

Слика 1. Слоевиата архитектура на квантниот процесор „Zuchongzhi-3“

Четата на војводата Апостол Петков - „Ениџевардарско сонце“

Од приватната архива на Диме Ратајкоски

